

Verhalen geschreven door onze leden

● 'Van eigen brood is 't voordeel groot'

Tegenover molen De Vlijt aan de Harnjesweg staat de Tapijtschuur. Ooit was dit een werkruimte voor arbeiders die in de winter zonder werk zaten. Het was een van de vele initiatieven van het Departement Wageningen van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, opgericht in 1807.

't Nut was een product van de Verlichting: burgers zetten zich in voor de maatschappij en leverden een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de levensomstandigheden van de gewone bevolking door het stimuleren van onderwijs, sparen en verzekeren en door het opzetten van sociale voorzieningen.

In de 19^e eeuw was veel werk, zoals in de steenfabrieken en in de tabak, seizoensgebonden: de werkers werden 's winters naar huis gestuurd. Om dan toch wat geld te beuren werd in de kleine behuizingen veel eenvoudig huiswerk verricht door mannen en vrouwen: matten vlechten, bezems binden, sokken, kousen en mutsen breien.

't Nut richtte in 1846 de Winterwerkvereniging op onder de zinspreuk *Van eigen brood is 't voordeel groot*. Het bracht de werklozen samen in één ruimte, een oude tabaksschuur. Door samen te werken ontstond gezelligheid en saamhorigheid. Bovendien konden meer producten worden vervaardigd: grindzeven en rietmatten voor de steenovens en oud touw pluizen als grondstof voor het slaan van nieuw touw. Ook werden de producten tegen betere prijzen afgezet. En dat was belangrijk, want de uitkering aan de werklozen kwam uit de opbrengst van de gemaakte producten en uit giften van derden. De Winterwerkvereniging was uitdrukkelijk bedoeld als werkverschaffing, niet als bedéling. Het project moest zich zelf bedruipen, maar kreeg toch ook nog wat subsidie van de gemeente, de Vier Gilden en 't Nut.

In 1884 werd de Winterwerkvereniging zelfstandig en in 1891 veranderde de naam in *Vereeniging der Wageningse Werkverschaffing*. In 1896 werd een eigen werkplaats gebouwd aan de Harnjesweg, een 60 meter lange rietschuur, de huidige Tapijtschuur. Daar werkten 70 à 80 werklozen.

In 1934 werd de vereniging opgeheven. De rietschuur zou moeten betalen voor de aansluiting aan het gemeentelijke rioleringsysteem. Maar de inkomsten waren inmiddels zo teruggelopen dat die kosten niet konden worden opgebracht.

En intussen hadden de nieuwe arbeidersbonden zelf in toenemende mate de zorg voor de werklozen op zich genomen. **Leo Eppink**

Foto: Ooit Wageningse Werkverschaffing, nu Tapijtschuur aan de Harnjesweg.